

הלוות תפליין סיון לב

ביאורים ומוסכמים

שמורה להפריד האותיות בחול המועד, והיו מושם שאין זו כתיבת.

(24) ושם בבייה"ל (ס"ב ד"ה בכל) כח, שלאו דוקא להפריד האותיות, אלא הוא הדרין אם היה הפסיק גדול בין האותיות עד שנארית התיבה כתויטים, והמשיק את האות לפניה כדי שתהייה נראית בתיבה אחת, שכן שלא חסר בזורת האות, אין הרבר נחשב בתיבה, ולפיכך כשר בדיעד כשגענה על ידי פסולים.

[משנ"ב ס"ק יח]
אֲפָלוּ פְּתַב בְּשִׁמְאָלוּ קְשָׁרְיוֹן וּכְרוֹן, שְׁנַכּוֹן לְכַתְּחָלָה שֶׁלָּא לְקַבֵּל לְסֻופָּר⁽²⁶⁾, וְדָרְיַעַבְד אַנְיָן לְאַסְרְיוֹן⁽²⁷⁾.

(25) וכמו שבתוב המג"א (ס"ק ד), וכתבו הפטיג' ורעה"א (שם) שמקורה מהגמרא בשבת (קג, א) שהשולט בשתי ידיו וככרב בשמאלו חרב, ומובה שדרך כתיבה הוא, והוא הרין שכשר לענן סח"ס.

(26) מושום שלענן הנחת חפלין נחלקו הראשונים באיזו יד עליו להניח תפליין, והובאו דעתותיהם בש"ע ליל (ס"י מו ס"ג), ובגמרא במנוחות (לו, א) דרשו יוצרים כתובותם, מה כתיבה בימין אף קשירה בימין, וכתב הלבש שכך גם דורשים להיפר מה קשירה בימין אף כתיבה במינין, אם כן לכתחילה אין לקבל לסופר בו שלא להונס למחלהות באיזו יד עליו לכרכוב.

(27) ואיתר שהרגול את עצמו לעשו אח מעשו הקבועים וכתבו בימין, ורק כמה מעשים עשו בשמאלו, כתוב בשורית מנוחות יצבור (ח"י סי' ד) שאף הפטיג' יודה שכשר הוא לתיבות סתים [בידיו הימנית].

[משנ"ב ס"ק יט]
דָּאַן דָּרַךְ בְּתִיבָה בְּפֵה לְכָלִי עַל מַאֲזָן⁽²⁸⁾.
(28) וכן מי טבעו בכתבם באופן משונה, או שהרגיל את עצמו לבר, בגין שמחזיק את הקולמוס בגב האצבעות וכדו', כתוב בשורית הדר עבוי (אותה ח"א סי' כה) שפסול כתובותם. אכן לענן סופר שמחזיק את הקולמוס באצבעות שאין הדריך להחיק בהם (בגין באוגול ואמהה), רעת הגריג'יש אלישיב (שבט הקהתי ח"א סי' כה) שאין בבר חיטוון, ולכחות עם נפפות על הדרים, כתוב בפתח תקופה תושובה (ו"ד סי' רגא סי' יט) שאין זה דרך בדור לספר תורה.

[ביה"ל ד"ה אין צוין]
לא שנטש אפלו בשייטה עליונה לזרעת הקספה, או מפל אדר לזרעת קרקע⁽²⁹⁾.
(29) ביאור דבריו, שנהלו הראשונים במקור הדריך שספר תורה ציריך שירוטוט, עצת הוטבבים (פי"ז מולח' ספר ונורה הי"ז) שהוא מhalbכה למשה מסיני, כמצוות, רעת רביינו חם (בחותי' בונינן ג, ב ד"ה אמר), שאון ספר תורה ציריך שירוטוט אלא מדינה דר' יצחק (ניטין שם), שאסור לכתיב דברי תורה ללא שירוטוט, ורק לרשות שיטה זאת למעללה או מרבעה צדדים. ובמסכת טופרים (פ"א ח"א) שנען, שייריעה שאינה משורטטה פסולת, ובמיוחד, שלפי רביון שם שהפסול בספרchorה הוא משומם הדרין של ר' יצחק, הוא הדרין לנין שלא נאמרה בהן הלהקה למשה מסיני, מ"מ פסולותן הן מהדרין של ר' יצחק. אבל לפי מה שאנו פוטקים בו"ד (ס"י רעא ס"ה) כתיטת הרמב"ב, ספר תורה ציריך שירוטוט מהלהקה למשה מסיני, וזה הטעם שיירעה ללא שירוטוט פסולה. אם כן בהפילין שלא נאמרה בגין הלהקה למשה מסיני, ואין צרכית שירוטוט אלא מהדרין של ר' יצחק, אין ראייה מהמסכת טופרים שן פסולה ללא שירוטוט.

[משנ"ב ס"ק יא]

ד"כتاب הצלין מבטל כתוב הפתחות⁽³⁰⁾.

ולענן מריחת חומר שקו בלבתי נראה לעין על גבי האותיות כדי שישתמרו מטעטו ומחיקה, ראה מה שכברנו להלן ס"ק ככח הע 166. ולענן השחרת אותיות, ראה מה שכברנו שם הע' 16.

[ביה"ל ד"ה מוחק]

אפלו זוך זקב שעלא בקוץשת שם אסרו למחוק⁽³¹⁾.

(32) היהיט, שהפטיג' מפרש שענכם הורות הוהב שעשו בצורת דשם זוזו מוחיקתו, ומזה דוכיח שלא כהש"ג. אולם בשווי מחרם שיק (ו"ד סי' רסט) מפרש, שעלה זו הורות הוהב יstor קצת מעובי הדיזן של דאות עצמה, ולפי זה מירושבת תמיית הפטיג'.

[משנ"ב ס"ק יב]

יש מבלשרוןין⁽³²⁾ וו"ש פוטליין; והסבירו החקורנים לפקחים⁽³³⁾.

(34) כתוב הרשב"א בתשובה (ח"א סי' תרייא, והובאו דבריו בבי') שמעויל דבר מדי' כל הרואי לבילה אין בילה מעבבה בו, ודינן כאילו נמר.

(35) ואם נמציא כן בשעת הקריאה, כתוב לקמן (ס"י קמג ס"ק כה) שאם אפשר למזעאו מי שיגורנו בקל, יש לעשות כן, אולם אם אין שם מי שיעוד לגורר הכתב בקל ובלי הפסד, ויש טורח הדיבור לחזור אחר מי שיוציא לעשוות כן בספר תורה, אי' שיאירע כן בשעת מונור לקרוא בו.

[משנ"ב ס"ק טו]

הני עזקן שמאל של יוד⁽³⁴⁾.

(36) והוא שיטת רבני תוס' במנוחות (כע, א ד"ה קוצו) שעריך לעשות לוי"ד עזקן למיטה, ולהלן במשנת סופרים (אות יוז"ד ביה"ל ד"ה גם) כתוב, שיש אומרים שדווא תג קטן מלמעלה על פניה, עיין שם.

[ביה"ל ד"ה צרך]

העה קרע"ע לפקול⁽³⁵⁾ וכדו', רקעון מנגני אפלו לדריך⁽³⁶⁾.

(37) וכמו שבירר במשנ"ב לקמן (ס"י לו כ"ק יג) בשם הרמ"ע, שמודובר שנדרכו התגנין באיפין שנראים בתמונה עין או שיין, וביאר היד אפרים שם, שפסולו מושום שנראית על ידי קראות אהרת.

(38) אמנם, אם השנתגה צורת האות על ידי דיבוק הדגן, בגין בתיבת 'מנוח' שנדרכו שתי הוזנין' בתנין של רישאיהן, ועל ידי זה נואה כאות וזית, כתוב הדעת קוזושים (ס"י) שהאותיות פסולות, ובאופן זה לא מועיל תיקון, מושום שהוא שלא בסדרן. ו/orאה מקידש מעט שם סי' צ' וודורי הקדר ש"ק כח.

[משנ"ב ס"ק יג]

דָּאַן דָּרַךְ בְּתִיבָה בְּשִׁמְאָלוּ⁽³⁷⁾ וּכְרוֹן, גְּרָאָה דְּכִשְׁר אַפְלוּ בְּשִׁמְאָלוּ⁽³⁸⁾.

(39) דוקיא דמקשרין באנשיים הפסולין ליה לקמן בסיון לט⁽³⁹⁾. ובמוביאר במנרא (מנוחות לו, א) שכחיבת בימין, מודכתיב יוכתבם. ופירש רשי"י (ד"ה מה) שרוב בני אדם כתובים בימין, וכתב בספר התורמה (ס"י ריז), שסומה שאבורי במנרא (שבת קם, א) שהכתב בשמאל פטור לפ' שאין דרך כתיבה בבר, מוביאר שכחיבת פסילה אפלו בדיעבד.

(40) וכן הרבר, מושם שאין זו כתיבה אלא הבהיר האותיות בלבד. וכך ענן זה כתוב לקמן (ס"י קמג ס"ק ב) לענן כתיבה בחול המועד,

יום ב' י"ט תמוז תשע"ה

הלבות תפלה סימן לב

על אותן מאזרות אין לו פקנה, לפי שאסור להעביר חקוק מושם דהוי *במוחק את השם: ד. *אך רק שלא תפרק שם אות (ו) ו(ז) בחריטה, אלא (ז) כל אותן תהיה מקפת גויל: הגה ובקבב (ז) בתבה פה, שלא יסור אפלוי (ט) קוינו של ייזיד, וינה מתייג (ט) בקהלתו (טו א"ח). ולכך קלה יכתב בתיבה גסה קצת, שלא יהיה נתקיים כתה, וכך מזוונה ליפסן מבחן ומכננים (ובמי מרכז): ה. *אך רק כי שיקתב בימינו אcolo אם הוא שולט בשפה יידית. ט"א כתם (יח) בשMAIL (ס) פסולים, אם אפשר למצו אחים כתובים בימיין. ואשריד, שמאל דירה (יט) קני (ט) ימיין: ו. *יכאן (אך רק) אם שיקתב בימינו אcolo אם הוא שולט בשפה יידית. ט"א כתם (יח) בשMAIL (ס) פסולים,

שער תשובה

(1) בחרכהה. עכבה"ט. וודקה נדקה פסוף, אבל בראשו או אבקעתו מוקה תרדרדר דסולן אף כבביהג, עין כבביהג, ומיש רק ונג אהת דבוגה בחרכהה ריל של השגה של מה אהת גוזע טה שפחה שפלה והנתקה זו הוה, בזוז משידי הקאירה הוואל להנמייה. ואם אין בזוק בעצמו רק הפג' א' דרכחה בחרכהה בלשון, קרוב קמאריה. ופרי קרש בא"ע ס' קכח ס' קייא יאנט דלא נהיירא ואף בזוק בזוק שפאות אהת גוזע טה שפלה, ויחס העטם מושם קחו עניין קאות דליך אהת אורה, משא"ה פאן, ורק דיאן פרת' אהת שפצעין חקאי מואה לאות ליאך חך שעיף כה מש"ש: (ט) פסולים. הנקו בשולט ביטין לדב. אכל שולט בשמי' ביז' אם קמב בעסמאלו פלשו, מ"א יאנט. ואם קמב קומין פסול. ועודיא יש לגרדר קדרון. רק קמשל' דלא נפלט מיש להקל קומ שער מושם בזבב זנאמ'ה בחרכהה בזבב זנאמ'ה הוה, אקלל לא' נטצע אסרים. מיא, היה פיזא בז'ה דלאו דרכ' קמבה הוה, אקלל לא' אסרים אין לבך אל פולן שקבתי בצהיר, עית' ע"ש: (ט) ג'לוניה. מושם דאסטר להחט

באנר הלכה

שער הצעיף

(ט) עלת-ים-מידי ופער-ים-גדלים: (ט') מגן-א-בר-הם: (ט'') פער-ים-גדלים: (ט'') בְּתִיהוֹסָף: (ט'') אַלְיהָ רֶבֶה
פער-ים-גדלים ללא כל-בוש: (ט'') בְּתִיהוֹסָף:

France) : 01.80.91.62.91

Tél (Israël) : +972 77 466 03 32

contact@torah-box.com

הלוות תפין סימן לב

(כ) יישרעת כל השרווה. ולא יישרעת (ככ') בעופרת מפניהם שהתקומות השרחות בשר עזבונו: הגה *על אומרים שאריך לשרעת תמיד למשך וינה ומיטה וכן הגדרים אר-על-פי שירודע לחתוב בלי שרטוט, *יבן נוגgin (ברין שאמר ומודכי בספר תומרה וס"ג): ז' הילכה למשה מסני, תפליין על הקלו' ולא על הדוכסוסטוס *וילא על היגויל. פותחים על הקלו' במקומותبشر. *זואם שנה פסול. מחר קלו' ומהו דוכסוסטוס? העוזר בשעה עבדנו חולקין אותן, ומלחך שחיצין שהוא לצד השער גאנא אל-פ', וספנמי הרובך לפשר: קרא דוכסוסטוס. ולפי זה, כי אקרינן פותחים על הקלו' במקומותبشر, הינו במקומות סיוט קרוב לפשר, דכינו במקומות הבויאו כשיוא דכוק לדוכסוסטוס. יוקלסים שלנו שאין חולקין אותן יש להם דין קלו' *וכותבים עליהם לצדبشر, פשפה שמנדרים קלפטו העליה שבקומות שעර איינו אלא כדי מה שאריך *لتנקנו ולהחליקו, ואפלו אם היה חולקים העור לשיניהם היה אריין לגרא מפנו בה. *ומצד הקשו גורמים הרבה עד שאין בשאר אלא הקלו' בלבד: ח *אךין הקלו' להיות קעבד (ו) [ו] (כג) ביעקבאים או בצד, *ירובניך שיריה מעבד לשמו. טוב להוציאו (cdr בשבתו) (כח) *במחלקה

באר היטוב

משנה ברורה

שערית תשובה

שער האיזון

(ג) ביה וומוקה כן שטורו: (יח) ביה קויל: (יע) פורי-הגרדים, דלא קפתקלון ברויז: (כ) שט: (ס) מגלה ט ושבטה עט: (ככ) פאג'אנ-אברקם ופריד-קאדיס:

הלוות תפליין סימן לב

ביאורים ומוספים

דוכסוטוס בצד החיצון שלצד השערות, וספר תורה נכתב על הגויל במקומות השערות. וחפילין שנכתבו על דוכסוטוס, או על הגויל, או על הקולף במקומות השער, פסולות.

בזמנינו, אין נהגים לחלק את העור לשנים וכן כתבו הותס' שם וד"ה קלף), אלא מוגרים הרבה מחלקו הפנימי שבעוד הבשר עד שלא נשאר אלא הקולף בלבד באל הדוכסוטוס, ומצד השער מגירים את קליפתו העליונה, כדי מה שציריך כדי לתקן ולהחליקו, וזה קלף המכשר לכתוב עליון תפילה. וכותב הנשמרת אדם (כלל יד, הובא בביבה"ל ד"ה להקנו) שיש להיזהר שלא לגרור הרבה מצד השער, כדי שישאר מקליפה העור העליונה שהיא הקולף. ובשות' חותם סופר (או"ח סי' ג, הובא בביבה"ל שם) כתוב שאין ציריך להיזהר בויה, שכל שנקולף מהעור החלק הנוגע בשער, נחשב קלף, ואפילו אם קילף גם מצד השער.

[ביה"ל ד"ה לתקנו]

יבקעטיסופר איזח-תים פשכה ג משמע שמקל פזה.⁽³⁷⁾

(37) ונחלקו בגדר קלף ודוכסוטום, שלדעתי הנשמרת אדם רק הקליפה העליונה בלבד חשובה קלף, אלא שם' המשכבה העבה הדבוקה אליו נטפלת אליו ונבללה אף היא בשם קלף וכשרה כתוב עלייה, אך אם הסיר את הקליפה העליונה בטל ממנה שם קלף, ולכן ציריך להיזהר שלא יגוררו יותר מדא, ולדעתי החתום סופר שכבת הקולף עבה היא, וכולה נקראת קלף, ולכן כל שגירר את שכבת הדוכסוטום, לא ייכפת לנו אם גורר מן הקולף יותר מכפי שציריך כדי לתקן ולהחליקו.

ולמעשה, לעניין הסרת הקליפה החיצונה מצד השער הנקראת לצד (בדרי יהוה הקולף קשה כל כך ויגורר לסתקים באותיות), כתוב בשות' שבת הלוי (ח"י סי' קעה) שגם היא קליפה דקה יש לצעד שמורת להסירה, שאף שהഗודל הקדש (יו"ד סי' רעא ס"ק יא) נקט נשמרת אדם, מ"מ דבריו דוחוקים, ובמאיר ובחסד לאברחים מבואר בחותם סופר שהקלף עבה ואין רק שכבה דקה. אכן אם עביה קרובה לחוץ מעובי הקולף, יש לעיין אם להכשיר לכתהילה.

[משנ"ב ס"ק כג]

ך-סופר שהזיא הערות לאחר ד' ימים ועדין לא עבר שערות מעלהן, נראה דבידיעבד אין קפיא.⁽³⁸⁾
(38) ובזמןינו, אף על פי שנitin לעבד את העורות עם חומרים כימיים, כתוב בשות' מנחת יצחק (ח"ט סי' ב), שם' אין לשנות מסדר העיבוד בסיד הנוהג מכמה דורות.

[משנ"ב ס"ק כד]

ובידיעבד דיו במתבשכה.⁽³⁹⁾

(39) ואף שלענין בתיבה כתוב להלן (ס"ק צה) שציריך שיאמר בפיו שכותב לשמה, ואין ר' במחשבה אף בדיעבד [כנ] הקשה הרעך"א שם בಗלון על לשון השורע, והוא משנ"ב לעיל סי' יא ס"ק ד'. תירץ השוער הרוב (סל"א) שסמכים על דעת הסוברים שאין ציריך לעבד קלף לשמה, בציירך דעת ספר התרומה (הובא ברא"ש הל' ספר תורה סי' ג, שהוא מוקור הדין שיש לומר בפיו שמעבד לשמה), שהסתפק לומר שדי במחשבה בלבד [ו]ן צירף בביבה"ל (ד"ה וצריך) את דעת הסוברים שאין ציריך עבד לשמה, וראה ביה"ל לעיל סי' יד סי' ב ד"ה بلا בונה].

[משנ"ב ס"ק כה]

הכל העוזשה על דעת ראשונה הוא עוזה.⁽⁴⁰⁾

(40) ואם המשיך אדם אחר את המלאכה, מבואר בביבה"ל לעיל (סי' המשך בעמוד הבא

[משנ"ב ס"ק כא]

לכתחלה, משום "זה אליו ואנו הוו".⁽⁴⁰⁾

(30) ואך על פי שאין נראה מבחן, מ"מ צריך ליפוטן שם' זה אליו ואנו הוו, כמו שכתב הדרבי משה (אות א, וברמ"א ס"ד וראה ביאור הגרא"א שם).

[משנ"ב ס"ק כב]

ואפללו בין השיטין אסור לשפט בז'. וכל זה לכתהלה, אבל בידיעבד אין להחמיר⁽⁴²⁾ וכור, מחתמת גניתת אותן עליידי השרטוט השחור; אם לא רק מביקחת שרטוט.⁽⁴³⁾

(31) וכן לרשום בו סימני חותם וויהיו לשמרה מוגניביה, או לשם אישור על בשרותם וההגהה שבעברו וכורו, כתוב במקדרש מעט (יו"ד סי' רעד ס"ק מט) שאסור. ובשות' אגרות משה (יו"ד ח"ב סי' קמ') בשות' צ"ץ אליעזר (ח"יט סי' ו) כתבו שאין לעשות כן אף מצדיו الآخر של הקולף.

(32) שלכתהילה ציריך שלא יהיה צבע מיותר בפרשיות, כמו שכתב הפטמי (אי"א ס"ק ח) בשם הלבוש, אבל בידיעבד אין פיטלים. ובשות' אגרות משה (שם) כתוב שאף להזכיר בקהל בלבד די א Sor, ואך אם אין בחיקה צורה אותיות אלא רק קווים בעלמא.

(33) ולענין הרחקת הכתוב מהשרוטוט, כתוב בשות' הבהיר החדשות (ס"י פ) שאין מודוקים שייהיו האותיות ממש במקומות השרוטוט. ובשות' רעך"א (מהדור"ק סי' נ) כתוב לגבי מזווה וספר תורה שהשרוטוט בהם לעכבה. ולא כמו בתפליין שאם הרחיקן הרבה מהשרוטוט פסולות, והביאו הפתחי תשובה (יו"ד סי' רעא סוף ס"ק ד). והודעת קדושים (יו"ד סי' רעא סוף ס"ק ז) כתוב שאם הרחיקן כישועור קש פסול, אך אם הרחיקן בשיעור שערה או שתים אינן פסול.

והוסיף הרduct קדושים, שאם הרחיק הסופר את הכתוב מהשרוטוט, יכול הוא לעבות את ראשי האותיות כדי לקרבן אל השרוטוט, והינו גם אם שרטוט לאחר כתיבת איינו מועל. אכן המקדש מעט (שם ס"ק לה) הניתן בדבריו אל בצע"ע.

[ביה"ל ד"ה וש אמורים]

ונרע דשרטוט של תפליין לכלי עלא אין ציריך להיות לשטחה.⁽⁴⁴⁾
(34) ודין שירוטות של מזווה וכפר תורה, נתבאר בביבה"ל להלן (ס"ח סוף ד"ה בתחלת העבודה).

[ביה"ל ד"ה ונ נהגין]

שטווב לשפט להשיטין לצד השער, ולמעלה ולמטה ולפאות יושטט לצד הקש.⁽⁴⁵⁾

(35) וטעמו, שלענין שירוטות בין השיטין, יש לחוש לדעת רビינו שמחה (הובא בב"י) שפותל, בין שאין שירוטות זה נוצר מדינה, ולפיכך יש לשוטתו מצד חוץ [ויראה הירוטוט מובפנימ]. מה שאין כן בשירוטות שמלא מעלה ולמטה וכן הצדים, שנוצר מן הדין, ואין פוטל, וכן יכול לעשותו מצד פנים.

[ביה"ל ד"ה ולא על הגויל]

גורל הוא קעורה.⁽³⁶⁾

(36) מבוא לסתיעך ז. ישנם שלשה סוג עורות שימושיים לכתיבת סת"ם: גויל, קלף, ודוכסוטום. עור שעיבודחו בשלמותו ולא חילקוו לשנים, נקרו גויל. ואילו עור שחילקוו בעבו לשנים, חילקו החיצון שבצד השער נקרא קלף, וחילקו הפנימי שבצד הבשר נקרו דוכסוטוט. ושנינו בבריתא (שבת עט, ב) שהלכה למשה מסיני היא, שתפליין נכתבות על הקולף בצד הפנימי שכגד הבשר, ומזווה נכתבות על

